

Міністерство освіти і науки України  
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна  
Соціологічний факультет  
Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

### **«Вступ до фаху»**

---

Теми семінарських занять для студентів I курсу  
денної та заочної форм навчання першого рівня вищої освіти  
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»  
спеціальності 061 – Журналістика  
освітньої програми «Медіакомунікації та зв'язки з громадськістю»

2022 - 2023 навчальний рік

## Теми семінарських занять з дисципліни «Вступ до фаху»

| № теми                                                      | Назва теми                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Кількість годин |
|-------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>Розділ 1. Генезис та розвиток комунікативної освіти.</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                 |
| <b>Тема 1.</b>                                              | <p><b><i>Предмет, цілі та завдання дисципліни «Вступ до фаху».</i></b></p> <p><u>Питання семінару:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Предмет, цілі та завдання навчальної дисципліни «Вступ до фаху» в системі дисциплін професійного циклу.</li> <li>2. Медіа в контексті соціально-гуманітарних знань про соціальну дійсність.</li> <li>3. Практика медіакомунікацій як система збору, обробки, накопичення, аналізу та розповсюдження соціальної інформації.</li> <li>4. Основні поняття, що використовуються в рамках дисципліни: практичні, теоретичні та освітні складові.</li> <li>5. Журналістика як функціональна система сфери соціальних комунікацій за допомогою медіа.</li> <li>6. Практика соціально-комунікативних технологій. Поняття «зв'язки з громадськістю (Public Relations)».</li> <li>7. Терміни «медіа (Media)» та «комунікація (Communication)» в науках про людину та суспільство</li> </ol> | <b>2</b>        |
| <b>Тема 2.</b>                                              | <p><b><i>Система вищої освіти України в контексті Болонського процесу.</i></b></p> <p><u>Питання семінару:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Вища освіта як складова системи освіти України.</li> <li>2. Болонський процес, як процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи.</li> <li>3. Навчальний процес у вищій школі та його організація.</li> <li>4. Структура навчального процесу та складові компоненти.</li> <li>5. Форми навчальних занять навчального процесу.</li> <li>6. Сучасний стан підготовки фахівців з соціальних комунікацій.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>2</b>        |
| <b>Тема 3.</b>                                              | <p><b>Міждисциплінарність комунікативної освіти.</b></p> <p><u>Питання семінару:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Медіа в контексті соціально-гуманітарних знань про соціальну дійсність.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>2</b>        |

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |   |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
|         | <p>2. Терміни «медіа (media)» та «комунікація (communication)» в науках про людину та суспільство.</p> <p>3. Проблема виявлення міждисциплінарних особливостей дослідження медіакомунікації та комунікативних технологій.</p> <p>4. Міждисциплінарність та полідисциплінарність як закономірний відхід від дисциплінарної обмеженості дослідження соціальних комунікації та медіа.</p> <p>5. Комунікативне знання та комунікативна освіта як вид розуміння досвіду соціальної діяльності та набуття комунікативної компетенції.</p> <p>6. Наукові дисципліни «комунікативістика /комунікологія/медіативістика /медіалогія/медієзнавство» як приклад міждисциплінарного знання.</p> <p>7. Наведіть приклади міждисциплінарного зв'язку різних соціально-гуманітарних наук з наукою про комунікації за допомогою медіа.</p> <p>8. Розвиток комунікативної освіти в Україні, специфіка університетської освіти та проблеми підготовки фахівців.</p> <p>9. Структура та особливості державного стандарту спеціальності «Журналістика».</p> <p><b>Написати есей:</b><br/> <b>«Приклади міждисциплінарного зв'язку науки про медіакомунікації та науки _____». »</b></p> |   |
| Тема 4. | <p><b><i>Специфічність та багатогранність професій в галузі медіакомунікацій.</i></b></p> <p><u>Питання семінару:</u></p> <p>1. Поняття професії як роду трудової діяльності. Типи професії, поняття професії в галузі комунікацій та медіа.</p> <p>2. Специфіка та структура професійної діяльності в галузі комунікацій та медіа.</p> <p>3. Особливість комунікативної підготовки майбутніх фахівців з галузі комунікацій та медіа.</p> <p>4. Роль фахівця з комунікацій в аналізі суспільних проблем сучасного українського суспільства.</p> <p>5. Спеціалізації професій в галузі комунікацій та медіа, сучасна своєрідність комунікативних професій.</p> <p>6. Професійна етика фахівця з комунікацій, її складові, вимоги до етичної регламентації діяльності.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 2 |

## Розділ 2. Медіа та комунікації.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |   |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| Тема 1. | <p><b><i>Масова комунікація, масова інформація та засоби масової комунікації.</i></b></p> <p><u>Питання семінару:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Обґрунтування теоретичного змісту понять «інформація» та «масова інформація», їх комунікативні ознаки.</li> <li>2. Предмет масової інформації та різні підходи до його розуміння та вивчення.</li> <li>3. Соціальні функції масової інформації та їх сучасні специфічні комунікативні властивості.</li> <li>4. Особливості масової інформації у соціальних мережах.</li> <li>5. Засоби масової комунікації як система (соціальна, культурна, економічна, технологічна) та масова інформація: елементи та взаємозв'язок.</li> <li>6. Розуміння медіа як комунікативного посередника та каналу інформаційних комунікативних технологій.</li> </ol> <p><b>* ПРЕЗЕНТАЦІЯ медіапректу.</b></p> | 2 |
| Тема 2. | <p><b><i>Журналістика як соціокультурне явище.</i></b></p> <p><u>Питання семінару:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Об'єкт та предмет журналістики. Теоретична та практична спрямованість журналістики.</li> <li>2. Особливості журналістики як комунікативної дисципліни.</li> <li>3. Виникнення журналістики як спеціальної комунікативної практики.</li> <li>4. Функції журналістики, їх обґрунтування. Функціональний підхід до журналістської діяльності.</li> <li>5. Масово-інформаційна природа журналістики.</li> <li>6. Журналістика та блогосфера, громадські медіа, громадянська журналістика.</li> </ol> <p><b>* ПРЕЗЕНТАЦІЯ медіапректу.</b></p>                                                                                                                                                                                | 2 |
| Тема 3. | <p><b><i>Зв'язки з громадськістю як комунікативна технологія.</i></b></p> <p><u>Питання семінару:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Особливості наукового знання про зв'язки з громадськістю (Public Relations): значення, зміст, визначення.</li> <li>2. Становлення зв'язків з громадськістю як галузі комунікативних знань та сфери масово-інформаційної діяльності.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 2 |

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |           |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
|                     | <p>3. Зв'язки з громадськістю як технологія управління сприйняттям за допомогою свідомо організованої комунікації.</p> <p>4. Основні правила розробки стратегії та тактики комунікативних та інформаційних кампаній в медіа.</p> <p>5. Управління інформацією технологіями зв'язків з громадськістю: прямі та непрямі методи.</p> <p>6. Комунікативна та професійна культура фахівця з зв'язків з громадськістю. Професійна етика галузі.</p> <p>7. Способи виміру ефективності комунікації за допомогою зв'язків з громадськістю.</p> <p><b>* ПРЕЗЕНТАЦІЯ медіапректу.</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                     |           |
| <b>Тема 4.</b>      | <p><b><i>Медіакомунікації в сучасному інформаційному суспільстві.</i></b></p> <p><u>Питання семінару:</u></p> <p>1. Медіа в ХХІ столітті: особливості глобальної, транснаціональної, національної та регіональної інфраструктури.</p> <p>2. Глобальні та національні перспективи розвитку медійних систем.</p> <p>3. Медіа в системі сучасних соціальних інститутів.</p> <p>4. Медіа та тенденції розвитку сучасного інформаційного суспільства: медіатизація, демасифікація, демасовізація.</p> <p>5. Крос-культурні комунікації в сучасних інтернет-медіа.</p> <p>6. Типологія медійних загроз сучасному суспільству.</p> <p>7. Інформаційна культура особистості як фактор розвитку інформаційного суспільства.</p> <p>8. Необхідність пріоритетності та актуальності медіаосвіти в сучасному світі</p> <p><b>* ПРЕЗЕНТАЦІЯ медіапректу.</b></p> | <b>2</b>  |
| <b>Усього годин</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>16</b> |

**Тематика реферату - есею з актуальних питань медіа та комунікацій  
дисципліни «Вступ до фаху»**

1. Концепт «комунікація» в сучасному соціогуманітарному знанні.
2. Концепт «ідеологія» та його потенціал в інтерпретації культури мас-медіа.
3. Масова комунікація: концептуальні межі культурного феномена.

4. Мас-медіа: в пошуках теоретичного обґрунтування.
5. Інформація як важливий компонент соціокультурного контексту сучасності.
6. Інформаційне суспільство: параметри сучасної теорії.
7. Медіа в ракурсі семіотичного аналізу.
8. Теоретики критичної теорії про сутність та значення мас-медіа.
9. Потенціал міфу в культурній практиці мас-медіа за Р. Бартом.
10. Історія вивчення масових комунікацій за Дж. Брайантом і С. Томпсон.
11. Культура мас-медіа в дзеркалі теорії символічної влади П. Бурдьє.
12. Візуальна комунікація мас-медіа за А. Бергером.
13. Вторинна реальність як символічний всесвіт суспільства постмодерну.
14. Мас-медіа як інструмент створення гіперреальності.
15. Медіавірус та його властивості за Д. Рашкоффим.
16. Механізми формування громадської думки в концепції Е. Ноель-Нойман.
17. Мас-медійна практика: односпрямований вплив або діалог з аудиторією.
18. Атрибути мас-медійного дискурсу.
19. Конструювання реальності як інтерпретація дискурсивних практик сучасних мас-медіа.
20. Коди та кодування в комунікативних процесах мас-медіа в концепціях У.Еко та С. Холла.
21. Телевізійний формат культури мас-медіа.
22. Культура мас-медіа: специфіка і функції в суспільстві.
23. Культурні практики мас-медіа: образ, фрагмент, спектакль.
24. Мас-медіа як інституціалізована виробництво символічних матеріалів.
25. Медіа філософія - медіа екологія - медіа грамотність за Б. Потятиником.
26. Концепція мережевого суспільства в роботах М. Кастельса та поняття культури «реальної віртуальності».
27. Засоби масової комунікації як «зовнішні розширення людини» в концепції М. Маклюєна.
28. Мас-медіа як самореферентна соціальна система, теорія самореференції за Н.Луманом.
29. Концепція медіа як наративу.
30. Теорія комунікативної дії Ю. Хабермаса в контексті проблематики культури мас-медіа.

|                                             |
|---------------------------------------------|
| <b>Вимоги до оформлення реферату - есею</b> |
|---------------------------------------------|

Загальний обсяг тексту реферату-есею повинен бути в обсязі **14 - 16 повних сторінок** та не перевищувати **18 сторінок**.

**Текст есею повинен бути повністю авторським з цілковитою відсутністю плагіату.**

***Робота прикріплюється до завдання в Google Class.***

Текст роботи повинен бути надрукований на одній стороні стандартних аркушів А4. Нумерація сторінок наскрізна (в нижній частині листа або по середині). На титульному аркуші (Сторінка 1) номер сторінки не ставиться. Перше питання - сторінка 2. Шрифт роботи - Times New Roman, розмір шрифту - 14 . Міжрядковий інтервал полуторний (1,5). Абзац починається з відступу 1,25 см. Поля: ліве - 30 мм, верхнє та нижнє - 20 мм, праве – 10 мм. Оформлення тексту: з абзацу, вирівнювання по ширині сторінки. Абзац починається з відступу 1,25 см.

### **Основна рекомендована література**

1. Абетка соціальних комунікацій : довідник / Укл. Г. В. Горбенко; за наук. ред. Л. Г. Масімової. К.: Жнець, 2014. 152 с.
2. Больш Н. Абетка медіа / За загал. ред. В. Ф. Іванов; Переклад з нім. В.Климченка. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. 177 с.
3. Барабанова Н.Р. Соціокомунікативний аспект професійної компетентності фахівця: аналіз, стратегії розвитку. Одеса: Фенікс, 2018. 316 с.
4. Бурдые П. Про телебачення та журналістику / пер. з франц. М.: Фонд наукових досліджень «Прагматика культури», Інститут експериментальної соціології, 2002. 160 с. [текст російською].
5. Геннінг Носке. Журналістика: що треба знати та вміти / Книжка для читання та підручник. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2017. 312 с.
6. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації у політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 252 с.
7. Досенко А., Погребняк І. Інтернет-журналістика: Комунікативні маркери / Навчально-методичний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 184 с.
8. Журналістика та медіа : Довідник / Зігфрід Вайшенберг, Ганс Й. Кляйнштобер, Бернгард Пьорксен /пер. з англ. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2011. 198 с.
9. Зражевська Н.І. Масова комунікація і культура: лекції. Черкаси: Вид-во «Брама-Україна», 2006. 171 с.
10. Іванов В.Ф. Соціологія масової комунікації / Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2000. 212 с.
11. Іванов В.Ф., Сердюк. В.Н. Журналістська етика / Підручник . К.: Вища школа, 2006. 231 с.
12. Квіт С.М. Масові комунікації / Друге видання, виправлене і доповнене. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 352 с.
13. Крейг Р. Інтернет-журналістика / пер. з англ. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 323 с.
14. Кузнєцова Т. Аксіологічні моделі мас-медійної інформації. К.: Університетська книга, 2010. 304 с.
15. Курбан О.В. Інформаційні війни у соціальних он-лайн мережах / Монографія. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2017. 392 с.

16. Лубкович І. М. Соціологія і журналістика / Підручник для журналістів. Львів : ПАІС, 2005. 176 с.
17. Медіа. Вступ / Підручник для студентів вузів / за ред. О. Бріггза, П. Колбі / пер.з англ. 2 вид. М.: Юніті-Дана, 2005. 550 с. [текст російською].
18. Партико З.В. Теорія масової інформації та комунікації / Навч. посіб. Львів : Видавнича фірма «Афіша», 2008. 309 с.
19. Попова Т. В., Ліпкан В.А. Стратегічні комунікації: словник / ред. В. А. Ліпкана. К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2016. 416 с.
20. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. Львів: ПАІС, 2004. 312 с.
21. Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації / навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 351 с.
22. Фінклер Ю.Е. Мас-медіа та влада: технологія взаємин. Львів: Аз-Арт, 2003. 212 с.

### **Допоміжна література**

1. Владимиров В.М. Хаос –Розуміння – Масова комунікація / Монографія. К.: КиМУ, 2006. 366 с.
2. Гол Дж. Онлайн-журналістика / пер.з англ. К.: К.І.С., 2005. 344 с.
3. Карпенко В. О. Журналістика: основи професійної комунікації / навч. посіб. для студ. ВНЗ. К.: Нора-прінт, 2002. 348 с.
4. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: Глобальний підхід / пер. з англ. К.: К.І.С., 2002. 264с.
5. Луман Н. Реальність мас-медіа / пер. з нім. ред. Іванова В. та Мінакова М. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2010. 158 с.
6. Мак-Комбс М. Встановлення пріоритетів: масмедії і громадська думка / пер. с англ. К.: К.І.С., 2007. 256 с.
7. Мас-медіа у термінах і визначеннях: Корот. слов.-довід. / навч. посіб. / уклад. Ю. В. Боднар. К.: МАУП, 2005. 224 с.
8. Мей К. Інформаційне суспільство: Скептичний погляд / пер. з англ. К.: К.И.С., 2004. 142 с.
9. Публіцистика. Масова комунікація: Медіаенциклопедія. / Ноель-Нойман Е., Шульц В., Вільке Ю./ пер. з нім. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. 203 с.
10. Рашкофф Д. Медіавірус. Як поп-культура таємно впливає на вашу свідомість /пер. з англ. М: Ультра.Культура, 2003. 368 с. [текст російською].
11. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Закарпаття», 2007. 220 с.
12. Трачук Т. А. Українське журналістознавство (історичний аспект) / навч. посіб. К.: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2013. 239 с.
13. Уєбстер Ф. Теорії інформаційного суспільства / пер. з англ. М: Аспект-Прес, 2004. 400 с. [текст російською]
14. Чекмишев О.В. Основи журналістики. Теорія і практики журналістського фаху / навч. посіб. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 198 с.

### **11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення.**

1. [http://www.lnu.edu.ua/mediaeco/borys/internet\\_journ.htm](http://www.lnu.edu.ua/mediaeco/borys/internet_journ.htm) – Потятиник Б. В. Мережева журналістика: Нариси.
2. <http://www.mediaed.org/> – сайт Media Education Foundation
3. [www.iamcr.org](http://www.iamcr.org) - сайт International Association for Media and Communication Research
4. <https://irrp.org.ua/> – сайт Інституту розвитку регіональної преси.
5. <http://www.ifj.org> – сайт Міжнародної Федерації журналістів IFJ – International Federation of Journalists.
6. <http://www.prcongress.com.ua> – сайт «Европейський PR-конгрес».

7. <http://www.uned.es> – сайт Всесвітньої Ради з медіаосвіти.
8. <http://www.ejta.eu> – сайт European Journalism Training Association.
9. <http://www.telekritika.ua/> – сайт журналу «Телекритика».
10. <http://www.web-editor.com.ua/> – сайт для редакторів сайтів конвергентних медіа.
11. <http://www.journ-lessons.com/index.html> / – Електронна бібліотека з медіа.
12. <http://www.mediakrytyka.info> – сайт «Медіакритика» – видання Інституту екології масової інформації ЛНУ ім. Івана Франка.
13. <http://www.mediahelpingmedia.org/content/> – сайт організації «Media Helping Media».
14. <http://www.handbook.reuters.com/index/> – інформаційний портал з контенту конвергентних медіа.
15. <https://telekritika.ua/uk/> – інтернет-видання про українську медіасферу «Телекритика».
16. <http://www.web-editor.com.ua/> – інтернет-проект для редакторів сайтів конвергентних медіа.
17. <http://www.datanet.be> – сайт European Association for Audiovisuei Media Education
18. <http://www.mediastudieseurope.net> – сайт European Program in Media, Communication and Cultural Studies
19. <http://www.humfak.auc.dk> – сайт International Association for Media and Communication Research (IAMCR)
20. <http://www.icem-ciume.org> – сайт International Council for Educational Media / Conseil International des Medias Educatifs (ICEM-CIME)
21. <http://www.ntedu.org> – сайт World Council on Media Education (WCME)

Міністерство освіти і науки України  
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна  
Соціологічний факультет  
Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

**Реферат - есей**

з дисципліни «Вступ до фаху»

на тему «\_\_\_\_\_»

Викона(в/ла):

студен(т/ка) 1 курсу, групи СМК – 12  
спеціальності «Журналістика»  
ОПП «Медіакомунікації та зв'язки з  
громадськістю»

Прізвище І. Б. \_\_\_\_\_

Перевірив:

доцент кафедри прикладної соціології  
та соціальних комунікацій

Прізвище І. Б. \_\_\_\_\_

Оцінка: \_\_\_\_\_ (кількість балів)

2022 - 2023 навчальний рік